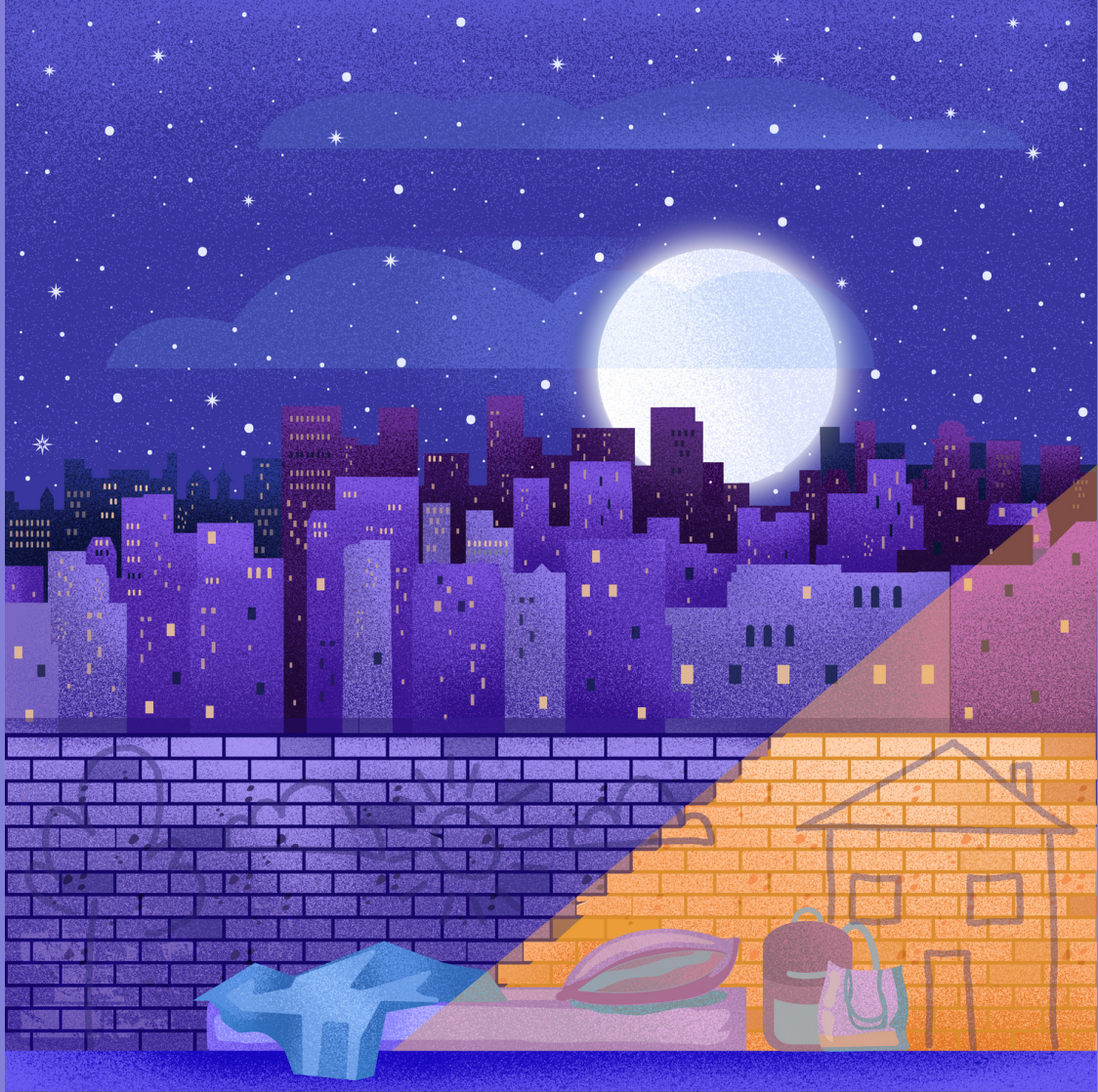


Material informativ pentru combaterea discursului urii

Persoane fără
adăpost

Proiect derulat de



Definiții

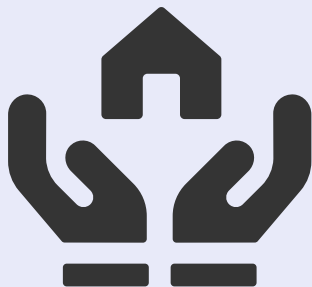
Definițiile și elementele ce trebuie luate în considerare atunci când vorbim despre persoanele care nu au o locuință au evoluat de-a lungul timpului. Acest document prezintă o inventariere a celor mai importante elemente, la nivel european și național.

În România, foarte multă vreme a fost utilizată denumirea de „om al străzii” sau „copiii străzii”, dar această terminologie are o conotație peiorativă, care afectează demnitatea umană și poate contribui la minimalizarea responsabilității pe care statul o are față de persoanele aflate într-o astfel de situație vulnerabilă. Este recomandat ca această denumire să nu fie utilizată în vorbirea curentă sau în documente oficiale, articole etc., preferat fiind termenul ”persoană fără adăpost”.

Definiția legală a persoanelor fără adăpost variază de la țară la țară sau între diferite jurisdicții din aceeași țară sau regiune. Persoanele incluse în sintagma "persoane fără adăpost" nu sunt doar cele care dorm pe stradă efectiv (eng. rough sleeping).

„Persoane adulte fără adăpost” (PAFA) alcătuiesc o categorie de persoane defavorizate, excluse de la serviciile publice sociale și medicale (ajutor social, cantină socială, sistemul asigurărilor de sănătate etc.).

În România, Direcția Generală de Evidență a Populației definește prin mențiunile „lipsă act spațiu” și „lipsă spațiu” situația când un individ nu poate face dovada spațiului de locuit asigurat ori, în ultimă instanță, nici nu are efectiv unde să locuiască, iar dacă totuși stă undeva, nu are acceptul găzduitorului pentru întocmirea formelor legale.



Evaluarea și asistarea psihologică a persoanelor adulte fără adăpost - Teză de doctorat Victor Badea, Universitatea din București, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, 2008.

Asociația Médecins Sans Frontières a enunțat o definiție mai complexă:

Persoană adultă fără adăpost este persoana care nu are efectiv unde să locuiască (locuință proprie sau cu chirie de stat), iar dacă, totuși, stă undeva, nu are acceptul găzduitorului pentru întocmirea formelor legale. Aceasta se află într-o situație de criză la nivel social și juridic, psihic, de sănătate fizică, situație determinată de absența unui adăpost sau de imposibilitatea de a-și permite unul. Starea de criză este înțeleasă ca fiind incapacitatea de a-și mobiliza resursele interne (pentru a putea obține un act de identitate, un loc de muncă, pentru a se reintegra în familie) și excluderea de la resurse externe (servicii publice medico-sociale).

Evaluarea și asistarea psihologică a persoanelor adulte fără adăpost - Teză de doctorat Victor Badea, Universitatea din București, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, 2008.



Persoanele fără adăpost sunt persoane singure sau familii care, din motive sociale, medicale, financiare, economice și/sau juridice singulare sau cumulate sau dintr-o situație de urgență:

- a) locuiesc în stradă sau, temporar, cu prieteni sau cunoscuți;
- b) nu pot plăti chiria cerută sau sunt expuși riscului de evacuare; sau
- c) au domiciliul în instituții sau penitenciare, pe care se așteaptă să le părăsească în termen de două luni, și nu au un loc de reședință sau o adresă stabilă.



*Fighting homelessness and housing exclusion in Europe,
A study of national policies, Isabel Baptista and Eric
Marlier, European Social Policy Network (ESPN), 2019.*

Care sunt elementele incluse în cadrul unei definiții comprehensive a fenomenului persoanelor fără adăpost?

Raportorul Special al Organizației Națiunilor Unite asupra Dreptului la Locuire a evidențiat necesitatea luării în considerare a următoarelor componente în cazul elaborării unei definiții a fenomenului persoanelor fără adăpost având la bază perspectiva drepturilor omului:

- LIPSA UNEI LOCUINȚE. Fenomenul persoanelor fără adăpost reprezintă absența unei locuințe, în sens material, dar și absența unui cămin, în sens social. Fenomenul persoanelor fără adăpost desemnează lipsa unui spațiu fizic sigur și optim, dar și a unui loc pentru întemeierea unei familii, a unor relații sociale și pentru participarea în viața comunității.
- EXPERIENȚA PERSOANELOR FĂRĂ ADĂPOST REPREZINTĂ O FORMĂ DE DISCRIMINARE ȘI DE EXCLUZIUNE SOCIALĂ. Pe lângă lipsa unei locuințe, **persoanele fără adăpost sunt forțate să capete o identitate construită social** – acestea fac parte dintr-un grup social supus discriminării, excluziunii sociale și criminalizării, în unele cazuri.
- PERSOANELE FĂRĂ ADĂPOST DEȚIN DREPTURI. Persoanele fără adăpost dețin drepturi chiar și în lupta acestora pentru supraviețuire și demnitate. În timp ce sistemele curente le încalcă deseori aceste drepturi, persoanele fără adăpost trebuie recunoscute ca agenți ai transformărilor sociale necesare pentru implementarea drepturilor omului.

European Platform on Combating Homelessness: 10 Elements for Consideration. United Nations Human Rights Office, June 2021[1].

La nivel european persistă lipsa unei definiții uniforme, însă, în 2009, FEANTSA – Federația Europeană a Organizațiilor Naționale care Sprijină Oamenii Fără Adăpost/ European Federation of National Organisations working with Homeless People – conceptualizează ETHOS (the European Typology of Homelessness and Housing Exclusion).

În această clasificare, excluziunea rezidențială este identificată în 4 dimensiuni:

- lipsă de acoperiș,
- lipsă de locuință,
- locuințe nesigure,
- locuințe inadecvate.



În cadrul acestor dimensiuni, un număr de 13 subdimensiuni sunt formulate, de la cea a persoanelor care locuiesc sub cerul liber (rough sleeping) până la cea a persoanelor care locuiesc în spații aglomerate. Aceste categorii operaționale pot fi utilizate în diferite scopuri de politici publice, cum ar fi cartografierea problemei lipsei de adăpost, precum și dezvoltarea, monitorizarea și evaluarea politicilor.

În iunie 2021, Comisia Europeană a inițiat o platformă UE pentru combaterea fenomenului lipsei de adăpost (homelessness, în limba engleză), care a fost lansată la Lisabona[2].

Toate statele membre, inclusiv România, au semnat Declarația de la Lisabona, prin care recunosc lipsa de adăpost drept una dintre cele mai extreme forme de excluziune socială, care afectează negativ sănătatea fizică și mintală a oamenilor. Au convenit, ca obiectiv comun, să avanseze către eliminarea lipsei de locuințe până în 2030 și să utilizeze cooperarea europeană ca mecanism.

Platforma europeană de eliminare a fenomenului lipsei de adăpost (prescurtat EPOCH) pune accentul pe:

- învățarea reciprocă,
- colectarea de date și monitorizarea politicilor,
- accesul la finanțări UE și
- oportunități de finanțare și cercetare.

Platforma face parte din Planul de acțiune al UE privind Pilonul european al drepturilor sociale[3].



Date și statistici

1

Conform Planului Național Antisărăcie (2015-2020), în România există peste 15.000 de persoane adulte fără adăpost din care aproximativ 5.000 trăiesc în București[4] și în jur de 350 dintre acestea mor în fiecare an din cauza condițiilor de viață.

2

În baza de date a Asociației Samusocial, sunt înregistrați 4 800 de beneficiari fără adăpost[5]. Peste 65% dintre cazuri nu au acte de identitate, ceea ce îi pune în imposibilitatea de a obține un loc de muncă sau de a accesa orice ajutor social sau serviciu public de asistență și de a obține certificate de naștere pentru copiii pe care îi au în întreținere. Obținerea documentelor de identitate și întocmirea dosarelor pentru obținerea diferitelor forme de ajutor social presupun procese birocratice pe care aproape nicio persoană fără adăpost nu are posibilitatea să le parcurgă. În aceste condiții, oamenii își pierd capacitatea de a se mai lupta să iasă din situația de a locui pe stradă.

3

Situația locurilor din adăposturile de noapte[6]: la nivelul anului 2020 existau 221 de locuri în centrele din cele 6 sectoare ale Capitalei, la care se adaugă încă aproximativ 200 de locuri, la Centrul Integrat din cadrul Primăriei Capitalei, așadar circa 420 de locuri de cazare pentru persoane fără adăpost.

Primăria Sectorului 3 a transmis, la solicitarea SpotMedia.ro, că are în evidență 379 de persoane fără adăpost, iar la adăpostul de noapte din sector nu încap decât 36 de persoane.



În România, potrivit ONG-urilor, există un număr tot mai mare de familii cu copii care trăiesc pe străzi; cea mai rapidă creștere a populației fără adăpost se înregistrează, de altfel, în rândul familiilor care au copii. În București, ONG-urile notează că cei care au copilărit pe stradă sunt înlocuiți încet cu adulți tineri „care au crescut pe stradă”, aceștia având la rândul lor copii. Sondajul din 2014 realizat de Salvați Copiii România a constatat că 42% dintre copiii și tinerii fără adăpost cu vârsta sub 35 de ani trăiau în stradă de mai bine de 10 ani.





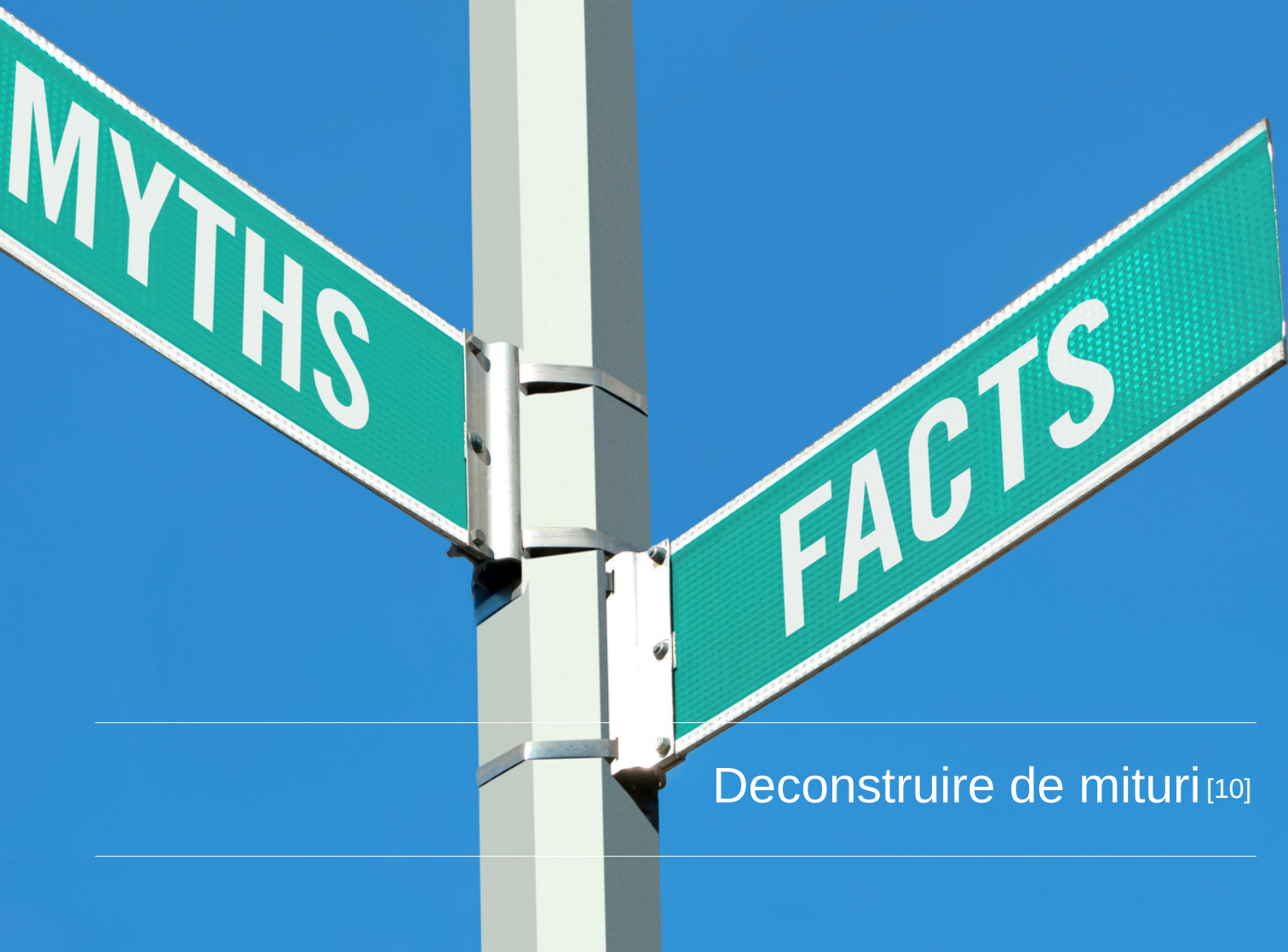
Cercetarea publicată de Salvați Copiii în 2014 arăta că un număr de 1.113 persoane tinere și copii (cu vârsta între 0 și 35 de ani) locuiau pe stradă, la nivelul municipiului București:

- 37% au fost bătuți de poliție și 48% au fost înjurați de poliție (în ultimul an).
- Abuz fizic grav și foarte grav: 27% dintre persoanele permanent în stradă afirmă că s-a întâmplat, cel puțin o dată, să fie bătuți atât de tare, încât să ajungă la spital.
- 24% dintre persoanele de gen feminin spuneau că au fost obligate să întrețină relații sexuale împotriva voinței lor, iar cele de gen masculin în procent de 1%.
- 40% dintre tinerii fără adăpost (persoane cu vârsta de peste 14 ani) au la rândul lor copii.
- Cauze: fuga de acasă sau din centre de plasament, plecare de acasă cu acordul părinților sau copii și tineri alungați de acasă (aproximativ 73% dintre ei). Alte aproximativ 27% dintre aceștia sunt copii și tineri care afirmă că: nu au avut niciodată casă, au trebuit să plece, după împlinirea vârstei de 18 ani, dintr-o instituție de protecție și nu au avut unde locui, au fost evacuați împreună cu familia sau au pierdut casa după decesul părinților.



La nivel european (FEANTSA, 2009):

- Estimativ, 700.000 de oameni dorm pe stradă sau într-un adăpost în orice seară în Uniunea Europeană, reprezentând o creștere de 70% în comparație cu 10 ani în urmă.
- Peste 4 milioane de persoane sunt afectate de lipsa unei locuințe în fiecare an, în Europa.
- 24 din 27 state membre ale UE raportează o creștere a numărului celor fără adăpost în ultimii zece ani; doar Finlanda a înregistrat o reducere semnificativă a numărului celor fără adăpost în ultimii 30 de ani (inclusiv eliminarea dormitului pe stradă)[7].
- Creșterea numărului celor fără adăpost se întâmplă peste tot, înregistrând procente de la 21% și până la 389%, inclusiv în țările dezvoltate financiar precum Olanda (71,3%), Danemarca (33%), Germania (103%), Suedia (87%) sau Irlanda (203%)[8].
- Lipsa unui adăpost afectează diverse grupuri, dar cel mai afectat grup, unde creșterile înregistrate sunt cele mai mari, este cel al tinerilor. Încă nu se cunosc detalii despre impactul pandemiei de COVID-19, însă se așteaptă creșteri în rândul celor fără adăpost, în special, în rândul tinerilor[9].

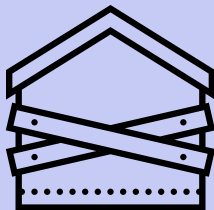


Deconstruire de mituri^[10]

Mit: Oamenii aleg să fie fără adăpost.

Fapt: O varietate de factori pot contribui la lipsa de adăpost a unei persoane. Adesea, oamenii se confruntă cu această situație atunci când toate celelalte opțiuni au fost epuizate și/sau se confruntă cu circumstanțe care fac dificilă menținerea locuinței. Unele dintre situațiile care pot conduce oamenii la lipsă de adăpost includ:

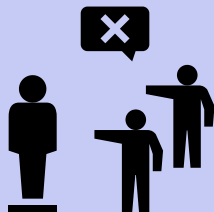
Evacuarea forțată



Criza
locuințelor la
prețuri
accesibile



Confruntarea cu
probleme de
sănătate mentală
și discriminare



Confruntarea cu
dependențe, ceea ce
face dificilă
menținerea unei
locuințe independente.



Mit: Persoanele care se confruntă cu lipsa adăpostului sunt leneșe.

Fapt: Pentru a supraviețui, mulți oameni care se confruntă cu lipsa adăpostului sunt în căutarea constantă a nevoilor de bază, cum ar fi hrana, adăpostul de zi cu zi sau o sursă de venit. Prin urmare, din cauza barierelor cu care se confruntă, multe persoane fără adăpost nu au opțiunea de a nu face nimic. Căutarea unui loc de muncă devine și mai dificilă atunci când o persoană nu are acces la un telefon, computer sau adresă fixă în mod regulat.



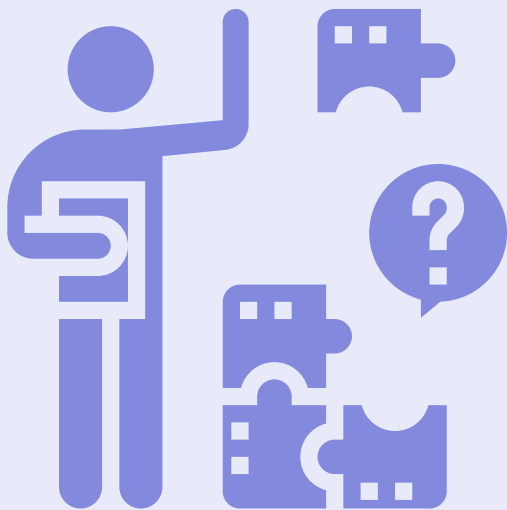
Mit: Toți oamenii care se confruntă cu lipsa adăpostului au adicții.

Fapt: Mulți dintre oamenii care se confruntă cu lipsa de adăpost nu au probleme de abuz de substanțe sau dependențe. La fel ca în cazul populației generale, doar un procent din cei care se confruntă cu lipsa adăpostului au dependențe. Persoanele fără adăpost se pot confrunța cu alte probleme legate de experiențele lor de lipsă de adăpost, inclusiv traume sau afectarea sănătății mintale, de exemplu.



Mit: Persoanele care se confruntă cu lipsa adăpostului ar trebui doar să-și găsească un loc de muncă pentru a-și rezolva problemele.

Fapt: Există deja persoane care se confruntă cu lipsa adăpostului și care sunt angajate; în același timp, este mult mai dificil să găsești un loc de muncă dacă nu ai o locuință. O serie de provocări diferite, cum ar fi lipsa unei adrese permanente, lipsa accesului (regulat) la utilități, precum apă curentă, apă caldă, inaccesibilitate la serviciile de transport, o vulnerabilitate ridicată a stării



de sănătate (inclusiv mintală) din cauza condițiilor de trai fac dificilă obținerea unui loc de muncă. Chiar și atunci când persoanele care se confruntă cu lipsa adăpostului își găsesc locuri de muncă, acestea sunt adesea posturi cu jumătate de normă sau cu salariu minim care nu le permit să acopere costurile ridicate aferente unei locuințe.

Mit: Există o mulțime de servicii de sprijin adecvate pentru a-i ajuta pe cei care se confruntă cu lipsa adăpostului.

Fapt: Multe dintre soluțiile și sprijinul pentru persoanele fără adăpost s-au concentrat pe serviciile de urgență, cum ar fi adăposturile și băncile de alimente. Pentru persoanele care încearcă să scape de un ciclu de sărăcie și lipsă de adăpost, serviciile de urgență în sine nu sunt adecvate. Pentru soluționarea lipsei de adăpost, este necesar să ne concentrăm asupra factorilor sistemici, inclusiv lipsa de locuințe la prețuri accesibile, incriminarea (în unele țări) și discriminarea persoanelor fără adăpost, care împiedică oamenii să obțină un adăpost permanent și adecvat.

Mit: Lipsa de adăpost este o problemă permanentă. Nu o vom rezolva niciodată.

Fapt: Există, de fapt, soluții eficiente la problema lipsei de adăpost – multe dintre ele au fost inițiate în Statele Unite ale Americii. S-a dovedit că locuințele permanente de sprijin – un model de locuințe dezvoltat în New York City, care combină locuințe la prețuri accesibile cu servicii de sprijin pentru persoane și familii care au diverse dizabilități, inclusiv dizabilități psihosociale sau neuro-cognitive – reduc lipsa de adăpost și economisesc banii contribuabililor cheltuiți altfel pentru adăposturi costisitoare și spitalizări.

Mit: Dacă oamenii își permit un televizor sau un smartphone, atunci chiar nu sunt săraci.

Fapt: Opinii și ideologii de dreapta au încercat, de mult, să nege existența sărăciei, susținând că oamenii săraci nu sunt, de fapt, săraci, întrucât au acces la bunuri de consum tipice, cum ar fi telefoane mobile, frigidera sau televizoare. Obiectele precum televizoarele și smartphone-urile au scăzut în preț, pe când costul produselor esențiale precum alimente și locuințe au crescut constant. Oamenii dețin acum astfel de echipamente electronice, nu doar pentru că este următorul lucru important după nevoile de bază, ci pentru că este adesea singura modalitate de a rămâne conectat la lume. Telefoanele și internetul sunt esențiale pentru asigurarea unui loc de muncă și menținerea acestuia. Cu tehnologia în continuă evoluție, este imperativ ca acest grup vulnerabil să nu fie lăsat în urmă.



Mit: Este greșit să dai bani oamenilor de pe stradă pentru că întotdeauna este o înșelătorie sau vor folosi banii pentru droguri.

Fapt: Să dai sau nu bani oamenilor care trăiesc pe stradă sau în metrou este o decizie personală. Dar cu siguranță nu este nimic greșit în a oferi bani persoanelor aflate în nevoie. De asemenea, se pot face donații către organizațiile non-profit care ajută oamenii fără adăpost.

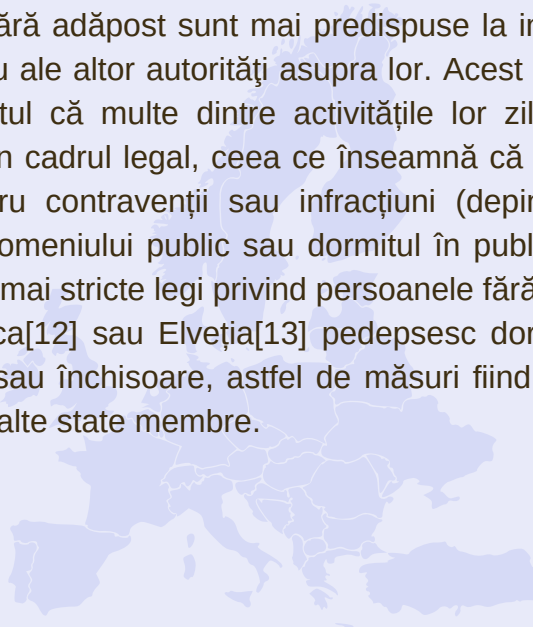


Mit: Oamenii fără adăpost sunt periculoși și violenți.

Fapt: Situația în care persoanele fără adăpost sunt victimele unui act de violență este mult mai probabilă decât cea în care ar fi autorii acestuia. Desigur, unele persoane fără adăpost pot comite acte de violență dincolo de autoapărare, dar astfel de acte se întâmplă rareori.

Mit: Oamenii fără adăpost comit ilegalități.

Fapt: Persoanele fără adăpost sunt mai predispuse la intervenții din partea forțelor de ordine sau ale altor autorități asupra lor. Acest lucru este cauzat, în primul rând, de faptul că multe dintre activitățile lor zilnice de supraviețuire sunt sancționate în cadrul legal, ceea ce înseamnă că ei ar putea fi amendați sau arestați pentru contravenții sau infracțiuni (depinzând de țară), cum ar fi murdărirea domeniului public sau dormitul în public. Ungaria este una dintre țările cu cele mai stricte legi privind persoanele fără adăpost[11], în timp ce țări ca Danemarca[12] sau Elveția[13] pedepsesc dormitul în public sau cerșitul prin amenzi sau închisoare, astfel de măsuri fiind explicit aplicate cetățenilor europeni din alte state membre.



Mit: Oamenii fără adăpost preferă libertatea vieții pe stradă.

Fapt: Nu există dovezi care să susțină ideea că persoanele fără adăpost sunt „reticente” la servicii de sprijin. De când programul „Housing First” a început în New York City în 1992, a devenit clar că oferta de acces imediat la locuințe independente cu servicii de sprijin este binevenită și acceptată de majoritatea persoanelor fără adăpost. Oamenii de pe stradă resping adesea opțiunea adăposturilor temporare aglomerate și nesigure – nu a locuințelor în general.





Discriminarea oamenilor fără adăpost și
infracțiuni motivate de ură

Comitetul pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale și Comitetul pentru Drepturile Omului ale Națiunilor Unite au recunoscut că distincțiile bazate pe statutul socio-economic, inclusiv lipsa adăpostului, sunt o formă de discriminare care trebuie interzisă în dreptul intern.[14]

În 2020, Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite a adoptat Rezoluția 2020/7, privind locuințele la prețuri accesibile și sistemele de protecție socială pentru toți, pentru a aborda problema lipsei de adăpost, care, printre altele: solicită statelor membre să combată discriminarea și stereotipurile negative împotriva persoanelor care se confruntă cu lipsa adăpostului (paragraful 34).

Un raport al Agenției pentru Drepturile Fundamentale a UE (FRA) din 2016[15], bazat pe interviuri cu experți în justiție din mai multe state membre, evaluează prevalența infracțiunilor motivate de ură (infracțiuni pătinoare, inclusiv incitarea la astfel de infracțiuni) pe diverse motive, după cum urmează:

**Rasism și
xenofobie**

**Orientare sexuală
sau identitate de gen**

**Islamofobie/
rasism anti-
musulman**

**Persoane fără
adăpost**

Antisemitism

Mai mulți experți din țări precum Germania, Portugalia și Suedia au descris violența împotriva persoanelor fără adăpost ca fiind o problemă de o importanță crescândă. Raportul FRA arată, în același timp, că legislația privind infracțiunile motivate de ură acoperă adesea anumite caracteristici protejate, dar trece cu vederea altele, care ar fi relevante, cum ar fi lipsa de adăpost sau dizabilitatea. Fără astfel de legislație, anumite infracțiuni comise din motive discriminatorii nu sunt recunoscute și, prin urmare, rămân invizibile.

Aporofobia este un concept dezvoltat de autoarea spaniolă Adela Cortina pentru a descrie „respingerea săracilor”. Aporofobia reprezintă o atitudine adversă a celor nesăraci față de săraci, trecând de la antipatie, dispreț, dezgust și desconsiderare, la frică și ură. Aporofobia poate duce, în cazurile cele mai extreme, la infracțiuni motivate de ură împotriva oamenilor săraci, inclusiv a celor fără adăpost. Astfel de fapte au fost săvârșite în România împotriva oamenilor fără adăpost (2016[16], 2018[17]).

Tipuri de acte discriminatorii:

- ✓ Prevederi legislative/ acte administrative restrictive
- ✓ Infracțiuni motivate de ură
- ✓ Externarea oamenilor fără adăpost și a pacienților din instituții pe stradă
- ✓ Lipsa accesului la toaletele publice
- ✓ Arhitectura ostilă



Prevederi legislative/ acte administrative restrictive

Acestea îmbracă forme disparate:

- restricționarea zonelor publice în care este permis să se așeze, să mănânce sau să doarmă;
- acțiuni menite să alunge persoanele fără adăpost din anumite zone, sancționarea hoinăritului (loitering în original) sau comportamente considerate antisociale.

Este un fenomen în creștere în țările din UE: oamenii sunt pedepsiți prin sancționarea/ incriminarea activităților lor cotidiene în spațiile publice și introducerea de obstacole administrative sau juridice care le blochează accesul la serviciile și drepturile de bază.



Infrațiuni motivate de ură

Factorii preciși asociați cu infracțiunile motivate de ură și acte de violență împotriva persoanelor fără adăpost nu sunt studiați îndeajuns și, prin urmare, nu sunt înțeleși clar. Aproape jumătate dintre persoanele fără adăpost sunt victime ale violenței.[18] Un studiu din 2007, din SUA, a constatat că acest număr este în creștere[19], iar presa din România raportează atacuri asupra oamenilor fără adăpost în ultimii ani. Studiul Salvați Copiii din 2014 confirmă atacuri fizice și verbale asupra tinerilor care locuiesc pe stradă.



Externarea oamenilor fără adăpost și a pacienților din instituții pe stradă

Aceasta este practica spitalelor și serviciilor de urgență, care eliberează în mod necorespunzător pacienții fără adăpost sau afectați de sărăcie din spitale publice pe străzi, în loc să-i plaseze într-un adăpost pentru persoane fără adăpost sau să-i rețină, mai ales atunci când aceștia pot necesita îngrijiri medicale costisitoare, cu rambursare minimă a guvernului. În mod similar, copiii instituționalizați ies din sistemul de protecție a copilului, adăposturi sociale, fără a li se oferi sprijin atunci când ajung la vârsta maturității.



Lipsa accesului la toailele publice

Raportorul Special al ONU privind accesul la apă a subliniat că "Accesul la apă și canalizare trebuie să fie asigurat pentru persoanele fără adăpost". Potrivit raportorului, legile locale care interzic urinarea și defecarea în public, deși constituționale, sunt adesea discriminatorii prin efectele lor: „O astfel de discriminare apare adesea în situația persoanelor fără adăpost, care frecvent nu au acces la toailele publice și nu li se oferă alternative”[20].



Arhitectura ostilă

Planurile arhitecturale ale orașelor pot încorpora arhitectura ostilă, cunoscută și ca arhitectură împotriva celor fără adăpost sau arhitectură defensivă (*dark design*), pentru a descuraja oamenii fără adăpost să campeze sau să doarmă în zone publice[21]. O cercetare efectuată de organizația Crisis din Marea Britanie arată că 35% din respondenții aceștia, oameni fără adăpost, au declarat că nu au reușit să găsească un loc liber să doarmă ca urmare a design-urilor[22]. Arhitecturile ostile numite includ: țepi în dreptul sistemelor de canalizare care pot emite căldură, bănci separate sau înclinate, uși cu poartă.

Note de subsol:

- [1] United Nations Brussels, *European platform on combating homelessness: 10 elements for consideration*, 2021, unbrussels.org
- [2] *Lisbon Declaration on the European Platform on Combatting Homelessness*, 2021, feantsa.org
- [3] Comisia Europeană, *Pilonul european al drepturilor sociale: transformarea principiilor în acțiuni*, 2021, ec.europa.eu
- [4] Ministerul Muncii, *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020*, servicii-sociale.gov.ro
- [5] Samusocial din România, *Atelier ocupațional pentru oamenii străzii*, teimplici.ro
- [6] Gabriel Kolbay, *Sunt printre cei mai expuși la Covid. Unde trăiesc oamenii fără adăpost în timpul pandemiei*, SpotMedia, 2020, spotmedia.ro
- [7] Comisia Europeană, *Fighting homelessness and housing exclusion in Europe*, 2019, Catalog N.: KE-02-19-507-EN-N
- [8] Rapoarte naționale ESPN (reprezentând creșteri înregistrate între anii 2002 -2018)
- [9] FEANTSA, *Housing exclusion among young people*, 2021, feantsa.org
- [10] Aceste prejudecăți reprezintă o compilație a informației disponibile la coalitionforthehomeless.org/myths-and-facts/ și homelesshub.ca/about-homelessness/homelessness-101/myths-and-questions-about-homelessness, traducere și adaptare a autoarei

- [11] OHCHR, Mandate of the Special Rapporteur on adequate housing as a component of the right to an adequate standard of living, and on the right to non-discrimination in this context, 2018, ohchr.org și Dora Szegő, Housing instead of handcuffs - The fight against the criminalisation of homeless people in Hungary, FEANTSA Magazine 2020
- [12] Danish Criminal Law, article 197 și Lovbjerg Hansen M., Gadejuristen, Criminalising rough sleeping in Denmark, FEANTSA Magazine 2020
- [13] Decizie CEDO, *AFFAIRE LACATUS c. SUISSE*, 2021, hudoc.echr.coe.int
- [14] Comisia pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale, *Comentariul general nr. 20 (2009) privind nediscriminarea în drepturile economice, sociale și culturale*, alin. 35, și Comitetul pentru Drepturile Omului, *Comentariul general nr. 36 (2018) privind dreptul la viață*, alin. 61.
- [15] Fundamental Rights Agency, Ensuring justice for hate crime victims: professional perspectives, 2016, fra.europa.eu
- [16] Maria Vlad, Oameni fără adăpost, incendiați în stradă, la Galați. Nu există suspecți, 2016 libertatea.ro.
- [17] Mediafax, Caz cu repetiție la Galați. Bărbat fără adăpost, găsit înjunghiat și incendiat într-un oficiu poștal dezafectat, 2018, mediafax.ro
- [18] Meinbresse, M; Brinkley-Rubinstein, L; Grassette, A; Benson, J; Hamilton, R; Malott, M; Jenkins, D (2014), *Exploring the Experiences of Violence Among Individuals Who Are Homeless Using a Consumer-Led Approach*. Violence & Victims. 29 (1): 122–136

[19] Lewan, Todd (April 8, 2007), *Unprovoked Beatings of Homeless Soaring*, USA Today. Associated Press.

[20] OHCHR, *USA: from discrimination to accessibility, UN expert raises questions on water and sanitation*, newsarchive.ohchr.org

[21] Projekt Udenfor, *Dark Design*, udenfor.dk

[22] Crisis, *Research: Homeless people increasingly forced out of public spaces by hostile measures*, 2016, crisis.org.uk



A magnifying glass with a black handle and frame is positioned over a piece of white paper. The word "Research" is written in blue ink on the paper and is magnified through the lens. The background is a light gray surface.

Research

Resurse suplimentare

Website-uri relevante:

- [Asociația Young Initiative](http://younginitiative.org), younginitiative.org
- [Asociația Carusel](http://carusel.org/resurse/), carusel.org/resurse/
- [Casa Ioana, A New Beginning](http://casaioana.org/news/), casaioana.org/news/
- [Fundatia Parada România](http://paradaromania.ro/), paradaromania.ro/
- [Salvați Copiii România](http://salvaticopiii.ro), salvaticopiii.ro
- [Samusocial din România](http://samusocial.ro/media/statistici-cifre/), samusocial.ro/media/statistici-cifre/



Podcast-uri și webinarii:

- FEANTSA, webinar *[Aporophobia: Challenging Hate Crime Against People Experiencing Homelessness in the EU](https://www.feantsa.org/en/2021/02/24/aporophobia-challenging-hate-crime-against-people-experiencing-homelessness-in-the-eu/)*, 2021 [feantsa.org](https://www.feantsa.org)
- Podcastul de fapte bune de la fundația Vodafone: *Lecția respectului pentru Marian Ursan: „Mâna de ajutor trebuie dată cu decență. Respectă omul căruia i-ai dat o pâine și o conservă”*, [republica.ro](https://www.republica.ro)

Articole

- Daniela Popescu, *Tu știi care sunt poveștile oamenilor fără adăpost și cum trăiesc ei pe stradă?*, 2019, evz.ro
- Viața Verde Viu, *Un lucru surprinzător pe care îl spun oamenii fără adăpost*, viataverdeviu.ro
- Flavia Drăgan, *Oamenii fără adăpost, în afara legii. Cum vor scăpa de amenzi când e ilegal să fii pe străzi noaptea*, 2020, newsweek.ro
- Irina Panait, *De la interzicerea deplasării pe stradă, la un acoperiș deasupra capului*, 2021, urbact.eu
- Mihai Niculescu, *Persoanele fără adăpost și cele cu handicap, incluse miercuri în etapa a II-a de vaccinare*, 2021, stirileprotv.ro
- Robert Hoară, *Zeci de oameni nevoiași din Cluj-Napoca s-au vaccinat la un centru special*, 2021, stirileprotv.ro
- Samusocial din Romania, *Gazeta Străzii, primul ziar scris de adulții străzii*, totb.ro, 2 mai 2011
- Liviu Cojan, *900 de locuri de cazare pentru persoanele fără adăpost. Gabriela Firea: Bucureștenii să ne sesizeze prezența celor care dorm pe stradă*, 2020, digi24.ro
- Cosmina Ciucă, *Oamenii străzii. O lecție de viață*, 2017, capitalcultural.ro

- Vlad Marko Tollea, *Oamenii străzii din România s-au săturat să fie gluma proastă a celor cu boală pe săraci*, 2017, vice.com
- Smile Media, *Oamenii fără adăpost sunt cei mai vulnerabili dintre noi*, 2020, hotnews.ro
- Adrian Hatos, G. Dejeu, *Persoanele fără adăpost: șanse și soluții de reintegrare socială*, academia.edu

Alte link-uri:

- Amnesty International, *Sweden: Homeless Roma and other EU migrants face widespread discrimination and dangerous conditions*, 2018, amnesty.org
- Asociația Young Initiative, *Carta Albă a Tinerilor fără Adăpost din România*, 2017, younginitiative.org
- Canada Without Poverty, *Stoparea fenomenului tinerilor fără adăpost: Ghid bazat pe drepturile omului*, feantsa.org
- Coalition of the Homeless, *Myths and facts*, coalitionforthehomeless.org
- Comisia Europeană, *Homelessness*, ec.europa.eu
- Cortina, Adela, *Aporofobia*, 2000, El País, elpais.com
- FEANTSA, *European Typology of Homelessness and Housing Exclusion*, feantsa.org
- FEANTSA, *Profil de țară România*, feantsa.org
- Fundéu BBVA, *Aporofobia, neologismo válido*, 2014, fundeu.es.

- Guerrero, Gloria, *Aporofobia, f. Martes Neológico*, Instituto Cervantes.
- Homeless, *Myths and questions about homelessness*, homelessshub.ca
- Housing Rights Watch, *Criminalizarea persoanelor fără adăpost în Europa*, housingrightswatch.org
- Isabel Baptista și Eric Marlier, *Fighting homelessness and housing exclusion in Europe, A study of national policies*, European Social Policy Network (ESPN), 2019
- La Voz de Galicia, *El Imán pide a la RAE que acepte el término aporofobia*, lavozdegalia.es
- Parlamentul European, *Rezoluția Parlamentului European referitoare la combaterea fenomenului persoanelor fără locuință în UE*, (2020/2802(RSP)), 2020, europarl.europa.eu
- Organizația Salvați Copiii, *Evaluarea fenomenului „Copiii și tinerii străzii”* – Cercetare socială de tip cantitativ, 2014, București, Speed Promotion, salvaticopiii.ro
- Robert Polner, *The 12 Biggest Myths about Homelessness in America*, 2019, nyu.edu
- The Office of the High Commissioner for Human Rights, *Homelessness and human rights*, ohchr.org



Autoare text: **Simona Barbu** este activistă pentru drepturile omului. Și-a început activitatea în 2008, la fundația romă Romani CRISS unde a implementat proiecte pentru realizarea drepturilor egale în sănătate și educație pentru și împreună cu numeroase comunități rome din România. Colaborările sale ulterioare i-au dat ocazia să învețe despre migrație, despre drepturile cetățenilor europeni fără adăpost în țări precum Danemarca sau Belgia (mulți dintre ei având origini rome). Simona folosește aceste experiențe în munca sa pentru a contribui la o societate inclusivă, justă și anti-rasistă.



Autoare ilustrație copertă: **Bianca Jelezniac**, @palette_box



Despre proiectul **Nediscriminarea, dincolo de cuvinte**:
www.crj.ro/antidiscriminare/nediscriminarea-dincolo-de-cuvinte/

Material realizat cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.

© **Centrul de Resurse Juridice, București, iunie 2022** - www.crj.ro